

Дерби в селі Закамарках

Іван Керницький

I.

Воно відома річ і цього заперечувати не доведеться, що перший фінальний матч за футбольне мистецтво Реп'яхівського району між командами с. Димайміхи і с. Закамарки закінчився в нічию 0:0.

То ж перед вирішними відплатними змаганнями капітан команди с. Димайміхи, Кирило Варениця, гаряче відкликався до совісти і чести димайміхівських спортсменів, кажучи:

— Друзі! Ви мусите рятувати добру славу і світлі спортові традиції села Димайміхів! Ви — гордощі і надія нашого села. На вас задивлені очі всіх громадян, від грудної дитини до беззубої, сивої бабусі. Друзі! Ви мусите виграти ці вирішні змагання і здобути першенство округи. Приобіцяйте мені отут, покляніться кістками наших дідів і прадідів, що заграєте в цих змаганнях із серцем.

— А може б так, про всякий випадок, взяти з собою в кишеню щось із тяжкої промисловости? — спитав, заклопотано почухавши потилицю, правий оборонець, Гриць Довбня.

Капітан команди, Кирило Варениця, рішуче потряс головою.

— Ні, друзі! Нічого в кишеню, за пазуху, а вже, тим більше, за халяву, ми брати не будемо! Минулися — забулися ті, сумної слави часи, коли то парубки з одного села вибиралися в друге обов'язково з багнетами, боксерами, чи залізними, скажемо, штабами. Тії прокляті часи темряви та безкультурносте не повернуться вже ніколи! Сьогодні, коли кується новий порядок на світі, ми і голіруч дамо собі раду, якщо цього вимагатимуть добра слава і світлі спортові традиції нашого села.

Ось так, підклавши як слід за драбини вареників із сметаною, в самий празник Чесного Хреста, репрезентативна одинадцятка села Димайміхів вирушила на відплатні змагання з селом Закамарки. Хлопці зразу поправцювали навпростець, лугами та сіножаттями, щоб з'явитися на полі бою в приписану пору — точно в 2-гій годині за старим, а в 3-тій за новим часом, а точніше — поки ще панотець розпічнуть в церкві Вечірню.

Йдуть ото хлопці, перескакують комасаційні рівчаки, підспівують патріотичних підпільних пісень, аж тут, де приходить давня границя — річка впоперек собі плюскоче, не так річка, як потічок, гаморить поміж очеретами. А потічок оцей, дарма що невеличкий, так сердитий і норовистий, а вже не дай-біг дощу, повіддя, так вам усі містки і кладочки позмиває та у безвісті позаносить.

Поставали хлопці в тому місці, де споконвіку повинен би лежати місток, а з містка, очевидно, ні сліду. Тільки жовті гриви-хвилі піняться, плесо каламутять. Задумались хлопці, задивились у воду, а капітан команди, Кирило Варениця, каже:

— Нічого, каже, не вдієш: місток, каже, гарбуз його бабі горбатій, напевно вже під

Одесу затаскало. Прийдеться нам, друзі, вбрід через річку лізти.

І подав команду:

— Струнко! Скидай штани!

Хлопці слухняно поскидали штани, сорочки і що там ще в кого було, кожний змотав свої достатки в клуночок, несе отой клуночок понад головою, а сам по пояс бреде через річку, до того берега дрейфує. Так щасливо пробилися на той берег напад, поміч і оборона. А ззаду — один тільки Омелько Хрущик, воротар, остався. Йде оце останнім Омелько Хрущик, воротар, і несе в одній руці власні черевики, а в другій — м'яч, п'ятий номер. Йде оце Омелько Хрущик, воротар, і чує, що нога йому на камені посковзнулася і що він неодмінно летить у воду. Летить оце Омелько Хрущик стрімголов у воду і знай міркує: котрою його в біса рукою вхопитись за берег? Чи цею в якій тримає м'яч, п'ятий номер, чи тою, що в ній несе черевики? А черевики в нього майже нові, підбиті ґумою з большевицького танка, щойно тиждень тому, як заміняв їх за мішок картоплі та мірку пшеничної муки. Отак роздумуючи, пускає Омелько Хрущик м'яч п'ятий номер, хапається за берег, берег обривається, а Омелько — бебех у воду!

Робиться, звичайно, маленьке замішання. Омелькові подають хабину, витягають його з води, Омелько чхає, випльовує намул і жабуриння і трохи не плаче:

— Тримайте, — кричить, — бальон! Бальон, каже, друзі, вода мені вихопила!

А м'яч отой, тимчасом, як поплив собі, так поплив... Ну, репрезентативна одинадцята села Димайміхів, очолена капітаном Кирилом Вареницею, залишає свої манатки на березі та кидається навздогін за втікачем. Біжать ото хлопці підтюпцем, а кожний приблизно в такому наївно-роззброюючому вигляді, як його мати привела на світ. Біжать собі хлопці вздовж берега в такому, можна сказати, олімпійському одязі, брикають, мов жеребці, вигукують, хабиною м'яч дістають, а тут їм назустріч — богомільні молодичі з Красної Пущі з відпусту вертаються.

Постає знову невеличка метушня. Богомільні молодичі побачивши чортову спокусу, відхрещуються і щодуху завертають назад на відпуст. Хлопці, задивившись на молодичь, на смерть забули за м'яч. А м'яч отой, як поплив, як поплив, так і опинився за кілометрів може з-півтори, аж біля заплотівського млина, до греблі причалив. Тут його, остаточно, хлопці спіймали та тріумфально витягли з води.

Ну, та воно зрозуміло: поки репрезентативна одинадцятка села Димайміхів вернулася до своїх штанів та сорочок, поки хлопці одяглися, поки, співаючи патріотичних підпільних пісень, притюпали нарешті до Закамарків, то було вже грубо по 3-тій годині за новим, за старим, і за всякими іншими часами. Іншими словами димайміхівські спортсмени припізнались небагацько — на дві години з гаком.

II

На спортовому стадіоні села Закамарки бурно кипіло життя. Корівки примірно травичку гризли, спутані коники підскакували на задніх ногах, телятка мукали і лошатка весело гарцювали. Квіт нації — діти всяких розмірів та калібрів у "пекаря" гралися, або в "гуску". Стариня на дубах порозсідалася, гуторила, всілякі війни та континґенти згадувала, а січова молодь привчалась на воєнний лад маршувати.

Димайміхівських спортсменів на місці сердечно вітають, у читальню їх запрошують, дівчата, чарівно всміхаючись, гниличками їх частують, — але про відплатні змагання, розуміється, ніхто і слухати не хоче.

Голова "Січі" Пилип Крогулець витягає з привітною усмішкою дебелий будильник, який придбала йому жінка за макітру яєць, прикладає оцей самий будильник до вуха, прислухається, а далі тиче пальцем на годину і каже:

— Нічого, каже, друзі, не порадино. Або є якісь приписи Окружного Спортивного Союзу, або їх зовсім немає. Запізнились ви, друзі, акуратно на дві години, значить — змагання ми виграли "воковером" і мистецтво, очевидно, в наших руках.

— То добре, — каже капітан Кирило Варениця, — що є на світі такі премудрі приписи. Але я вас тепер запитаю: існує для нас, панове, вища сила, чи не існує? Існує для вас, панове, стихійне нещастя, чи воно для вас взагалі не існує?

Спортові кола села Закамарків попали в заклопотання:

— Вищу силу, як таку, кажуть оці кола, ми засадничо признаємо. От, кажуть, тільки вчора гарячий симпатик нашого клубу, дядько Охрім, віз до Львова пів-свині і по дорозі поліція skonфіскувала м'ясо... Нам тільки цікаво знати, яке, на маргінесі кажучи, стихійне нещастя вам трапилось?

— Нещастя? — скрикнув Кирило Варениця. — Ви це називаєте "нещастям?" Це ж була, просто, катастрофа! Місток на потоці вода чорт зна куди занесла і нам прийшлося брести через воду, як жидам через Червоне море. Мало цього: наш воротар Омелько Хрущик посковзнувся на камені, а річка поцупила в нього м'яч і затягла під державний млин у Заплотові! А тут ще, по дорозі, молодиць із Краснопуші наднесло, а ми, очевидно, голі?! Ну?.. Що ви скажете на такі багатомовні факти?

Голова "Січі", Пилип Крогулець, поник головою...

— Так, тепер нам ясно: справді вам став на перешкоді великий катаклізм... Місток, молодиці і все інше. Звичайно, нема про що балакати: йдіть у гардеробу і роздягайтеся. А м'яч отой добре, що наздогнали, бо наш власний — симпатик нашого клубу, дядько Охрім, як учора на тренінгу копнув, так і душа в ньому трісла на амінь!

Тут ще висунено деякі застереження з кіл Гуртка Християнської Молоді.

— Не знати, — кажуть оці кола, — як панотець будуть задивлятися на цілість цих справ. Бо наш панотець, сьогодні і не пообідавши, ще з полудня принесли собі на грище фотель та часослов і дожидали змагань, та ось тепер вони, неначе б то, збиралися йти правити Вечірню.

— Коли річ іде про мене, — вмішався в розмову о. Григорій, місцевий парох, — то обідати я справді не обідав і оце власне, правду кажучи, я хотів посилати дяка, щоб дзвонив на Вечірню. Та з Вечірнею можемо почекати до вечора, Я, каже, спеціально інтересуюся копаним м'ячем. Колись, у гімназії, сам грав на центрі, та потім пацифікація перебила мені спину і тепер я в тій ділянці значно відстав.

Тут теж навинувся принагідно під руки представник Окружного Спортивного Союзу, пан Рогалик, що приїхав на село з наплечником — міняти старий плащ за масло.

— Я, — каже цей представник, — являюсь на цьому терені в напівофіційному

характері. Я міняю зовсім ще добрий, хоч і приношений плащ, за масло, можу теж, евентуально, замінити за інший рід товщу, але в оцих фінальних змаганнях я дуже радо буду за арбітра. Тільки, може хтось з присутніх позичить мені свистало, бо своє власне я вдома забув.

Цьому представникові вищої спортової влади позичають пастухи свистало, що його згубив один політрук, як доблесно втікав через село, а змагуни йдуть до гардероби роздягатися. Спорожняється також місцевий стадіон від корів, коней, телят, лошат та квіту нації — дітей всякого калібру.

Та зараз таки, в гардеробі, як змагуни переодягались, трапився інцидент. Виявилось, що перший воротар футбольної команди села Закамарків, Стецько Полукіпок, поїхав до Львова з молоком, а при цій нагоді хоче замінити собі шафу, пару крісел, а коли б вдалася штука, то також психу, або канапу. А до запасного воротаря Клима Цигарнички спортивні кола села Закамарків не мають довір'я.

— Він, кажуть, незабаром жениться, акурат до Димайміхів, двоюрідну сестру Кирила Варениці бере за жінку. Вже, навіть, оповіді вийшли. Ану ж, кажуть, захочеться йому, падлюці, зробити великодушний жест і яких три-чотири зайвих "баняків" на наш рахунок пропустити?

Клим Цигарничка клянеться на чому світ стоїть, по руках і по ногах своїх односельчан цілує:

— Будь я, каже, як той Юда Іскаріотський, що Ісуса Христа продав, коли я зломлю наш спільний фронт боротьби, або, взагалі, через гадку мені перейде, щоб схрунути в такій переломовій хвилині. Весілля, каже, весіллям, це моя суто особиста справа, а честь рідного села стоїть в мене на першому пляні. А поза тим — ворота це для мене святиня і я не дам нікому її збезчестити.

Ледве-ледве вдалося йому ублагати своїх односельчан.

— Коли вже так клянеться хлопець всіми святощами, — каже симпатик клюбу, дядько Охрім, — то можна йому дати віру. Все ж, про всякий випадок, я можу стати біля воріт з доброю кавулею і за кожний пропущений голь опережу його раз по хребті. Цього, думаю, буде досить.

— Згода! — радісно крикнув Клим Цигарничка. — Можна оперезати! Будь ласка!

Гарячий симпатик клюбу, дядько Охрім, подався зараз до жидівського плота, виломив собі здоровенний кілок і зайняв обсерваційну точку збоку, біля воріт. Тимчасом змагуни вибігли на грище, стадо гусей і качок затріпало крильми і з криком пішло на "авт", змагуни гукнули тричі "Слава!", суддя, пан Рогалик, засюрчав у свисток і дерби почалися.

Гості, звичайно, під'ївши собі гнилиць, окрилились бажанням перемоги, з місця починають грати з серцем і натискають гурмою на ворота місцевих. Бомбардують ото гості Климові ворота, як німці Мальту, і спуску не дають.

Воротар Клим Цигарничка доказує чудес, виловлює м'яч за м'ячем, кидається на м'яч, як лев, а все скося на дядькову кавулю споглядає. Врешті, в 20-тій хвилині, втирає Клим Цигарничка краплистий піт із чола та каже:

— Нічого, каже, не вдієш, наближаються мої Тернопілі. Прийдеться мені сьогодні принаймні п'ять дядькивих кавуль скоштувати! Противник злопав полунецок гнилиць і землю дере під собою. Накинув вистему "В" у повному масштабі, а наші, іроди, паталашать просто скандально. Бийте, каже, дядьку Охріме, відразу, все-одно мені тут помирати, не діждавшись короваю.

Бачить дядько Охрім, симпатик клюбу, що воно справді не переливки та й каже:

— Я, каже, як сторонній глядач, зразу і не думав, щоб втручатися в фізкультуру, але таки доведеться. Скажену оце противник накинув систему, мотлошить наших, аж пір'я летить. Подай-но мені, сину, оцей бальон, ніби то на корнер, а я вже з ним справлюся. Не будь я Охрім, коли він не лопне, як тільки я торкну його моїм чоботом. А без м'яча — змагання не змагання, а просто сміх один.

А симпатик клюбу, дядько Охрім, чоловігя коренистий, однією рукою бочку пива аж до стелі піднімає... От, як розмахнеться дядько Охрім, симпатик клюбу, як копне м'яч своїм "шпіцом", а м'яч отой, п'ятий нумер, як вистрелить в повітр'я, як засвище та зашумить, як закреслить у повітрі дугу — і ген-ген! — на самий чубок старезної, трьохсотлітньої, височенної липи вилетів і там зачепився. Зачепився за вороняче гніздо, і взагалі, думки не має, щоб приземлитися на грище, де його, річ ясна, конечно потрібно.

Ну, гості, немов замотеличені, бігають попід липу, голови вгору позадирали та все кукають за м'ячем, чи не падає. А місцеві змагуни тільки в кулак сміються:

— Молодець, кажуть, дядько Охрім, симпатик клюбу! Неабияку собі "свічку" стрілив!

Між публікою вже дехто і об заклад б'ється. Дехто каже, що м'яч впаде з липи, а дехто, навпаки, впирається, що він, взагалі, не впаде, хіба, щоб із парашутом його спустити. Пастушки назбирали собі камінців, з долу камінцями приціляються, галок полошать, воронячі гнізда валять. А дядько Охрім, симпатик клюбу, водне поміж людей снується, руками розкладає і, просто, з дива не виходить.

— Оце ж, каже, харцизяки, сталевий якийсь бальон собі пошили! Тьху, тьху, нечиста сило!.. Не лопнув! Далєбі — не лопнув!..

Врешті капітан команди гостей Кирило Варениця каже:

— Отак, каже, друзі, задравши голови, можемо і до мая стояти і нічого не вистоїмо. І війна з плютократією скінчиться, а ми м'яча не дістанемо. Треба, каже, скочити кудинебудь по сусідах і позичити драбину.

Радоне-радо скочили місцеві до тітки Павлихи і принесли драбину. Тоді то вже і вдалося спустити м'яча на землю.

Отак, то за тим, то за сим, минуло 45 хвилин і суддя п. Рогалик, відсвистав перерву. Після перерви гра ще більше пожвавилась, прибрала на динаміці. Гостям немов би хто перцю насипав, просто двояться і трояться на грищі, а Климові ворота обстрілюють вже без милосердя.

В 15-тій хвилині другої половини Клим Цигарничка заплакав, як дитина і каже:

— Пропали ми, дядьку Охріме! Ворог б'є нас на нашій власній території!

А тут, саме, капітан команди противника, Кирило Варениця, пробився крізь місцеву оборону і тягне з усієї сили на Климові ворота.

— Ого! — махнув рукою Клим Цигарничка. — Мій швагерко сольо-балянсе їде до мене в гості! Валіть мене, дядьку Охріме, колом через плечі, бо мій швагерко — перший стрілець району, ногу має певну! Голь сидить мурований!

— Нога — ногою, — каже дядько Охрім, симпатик клюбу. — Нога ще півбіди. Ти дивись, небоже, щоб він тобі головою чого не затіяв, а нога, то вже моя річ. Не хотів оце я, як сторонній глядач, втручатися в фізкультуру, але таки прийдеться. М'яч, харцизяки, пошили собі сталевий, на це і муха не сяде, але не будь я Охрім, коли я не пущу оцього колика твому швагрові під ноги!

...Та в тій хвилині трапилось щось несподіване, щось неймовірне... Це, власне, правду кажучи, був найбільш драматичний момент цілих змагань, вершок емоції! Бо не встиг Кирило Варениця під'їхати під Климові ворота, а дядько Охрім не вспів розмахнутися, щоб пустити йому колика під ноги, як, нагло, на городі тітки Павлихи затріщав перелаз, зашуміла кукурудза, між публікою зчинився крик і вереск, дітиська запищали, гуси заґеґали, — і расовий, дволітній бичок тітки Павлихи, красої масти, симентальської породи, грізно і коротко порикуючи, влетів на грище — без попереднього зголошення в судді, і, зі звішеним лобом, блиснувши заїло сліпаками, копнувся просто на Кирила Вареницю.

Капітан Кирило Варениця, побачивши перед собою такого чотириноного бека із звішеним лобом, з піною на храпі, із зачервонілими, сердитими очима — просто, можна сказати, спантеличився, не знаючи яке, супроти цього дикого факту, зайняти становище.

Тимчасом бичок тітки Павлихи зручним дриблінгом, послугуючись всіми чотирма ратицями, відібрав Кирилові м'яч з-під ніг, але при цьому так небезпечно зфавлював Кирила, що він, неборак, підлетів на півтори метра догори, а, опісля, посковзнувшись на коров'ячій купині (а ними місцевий стадіон був густо засіяний), заповор носом у кротовиння і вже більше не піднявся аж до кінця гри. Суддя, пан Рогалик, очевидно, відсвистав фавль та вільний стріл для гостей; надбігає лівий лучник димайміхівців і гостро б'є на ворота. Бичок тітки Павлихи, симентальської породи, відбиває м'яч прекрасною головою, перекидає догори ногами лівого лучника, центру і ліве крило гостей, вибиває рогами м'яч на поле та подає до середини нападу місцевих. Місцеві, не в тім'я биті, швидко збагнувши положення, переводять блискучу комбінацію, "переїздять" поміч та оборону противника, їхній правий криловий гостро стріляє до середини, лівий криловий прецизійно подає до центру, центра прецизійно подає лівому лучникові, лівий лучник прецизійно стріляє, м'яч прецизійно летить, воротар Омелько Хрущик прецизійно боронить, а голь прецизійно сидить, як риба в сітці!..

Бурхливі оплески рясним гомоном залили весь стадіон: 1:0 для місцевих! Добігає 45 хвилин. Суддя, п. Рогалик, дивиться на годинник і відсвистує кінець змагань. Перемога! Перемога!

На тому, що вгорі сказано, можна б, очевидно, цей скромний наш репортаж із дебрів у с. Закамарках за футбольне мистецтво Реп'яхівського району закінчити. Гості виграли заслужено, без усяких там "махльойків", не при зеленому столику, а на грищі, по завзятій боротьбі, і про їхню перемогу не може бути жодних "але"...

Але, власне, гості, позбиравшись з важким трудом докупи, розтираючи потовчені боки, на превелике здивування місцевих спортових кіл, були зовсім протилежного погляду. Вони зараз таки зложили формальний протест на руки представника Окружного Спортивного Союзу п. Рогалика домагаючись не більше, не менше, як уневажнення змагань.

Ми одержали відпис протоколу з тих бурхливих змагань і можемо запізнати наших читачів і з тим протестом.

1. Гості взагалі протестують і засадничо виступають проти включення до складу дружини 12-го змагуна, що противиться міжнародній футбольній конвенції; зокрема гості протестують проти включення до складу дружини противника змагуна заграничної породи, який грає чотирма ногами, а рогами так сильно розбиває, що "най го ясний шляк трафить"! (цитуюмо дослівно).

2. Як би навіть погодитися з тим, щоб у барвах команди с. Закамарки виступав на "беку" бичок тітки Павлихи, то, власне, в цих фінальних змаганнях він ще не міг брати участі, бо не був формально затверджений Окружним Спортивним Союзом. (Принаймні не було цього проголошено в пресі).

3. Вимагається на майбутнє, щоб господарі перед змаганнями прочистили стадіон від коров'ячих залишків, бо в противному випадку, поминаючи всяку естетику, спортовий майдан переминається в совганку, змагуни раз-у-раз падають і пламлять собі штанята, на які, чей-же, весь народ складає національний податок.

Особливо пристрасно (вже не письмово, а усно) накинулись були гості на героя тих змагань і найкращого змагуна на грищі — бичка тітки Павлихи. Капітан команди Кирило Варениця заявив просто без обиняків, що другим разом принесе з дому фльоберт і застрілить цього красю бика, як руду суку.

Але в обороні бичка виступила зараз правна його посідачка, тітка Павлиха, дуже поважна в селі ґаздиня, член Братства Доброї Смерті.

— Зась вам до мого бичка! — заявила рішуче тітка Павлиха. — Самисте собі, каже, напители біди, а тепер на бичка спихаєте. Повдягалися в червоні светри, гей опирі, та й гонять по оболоні! А мій бичок, аби здоровий, на Покрови буде йому два роки, страшенно не любить червоного, бо то червоні хотіли на контингент його взяти. І з того часу він не терпить на прохід всього, що закрашене на червоно.

Представник Окружного Спортивного Союзу, пан Рогалик, ледве-ледве втихомирив розгарячковані уми.

— Я, панове, сказав цей представник, являюся на цьому терені, в півофіційному характері. Я, каже, міняю свій старий, але ще добрий плащ за масло, хоч можу теж, евентуально, замінити за інший рід товщу, от, скажім, наприклад, за такий смалець. Я зроблю все можливе, щоб в'яснити справу на черговому засіданні. Хоч, з другого боку,

справа комплікується тим, що тут входять в гру ідеологічні моменти: бичок тітки Павлихи стоїть принципіально на ворожому становищі до III-го Інтернаціоналу, а його нинішній шляхетний відрух був спонуканий тим, що команда села Димайміхи виступила в зненавиджених населенням червоних кольорах. Все ж, як би до цього факту не підходити, я, каже, можу замінити плащ і за солонину.

...Отак, покищо, заіснував такий факт, що футбольне мистецтво Реп'яхівського району ще остаточно не вирішене. Можливо відбудуться треті змагання без участі публіки і бичка-принципіяліста.